

дієвої взаємодії, у рамках регіональної економічної системи та економічних систем вищого рівня.

Надання чіткої стратегічної цілеспрямованості процесам структурування регіональної економіки має базуватись на узгодженому проведенні центральними і місцевими органами влади послідовної кластерної політики, зорієнтованої на реалізацію цілей структурного удосконалення економіки регіонів та забезпечення структурної збалансованості національної економіки, вироблення механізмів узгодження регіональних та національних інтересів в процесі реалізації зустрічних ініціатив. В цьому контексті значна увага центральних органів виконавчої влади має зосереджуватись на стимулюванні створення інноваційних кластерів різних рівнів, їх взаємодії, орієнтації на вироблення інноваційних платформ вирішення проблем розвитку регіонів та ефективного залучення їх потенціалу у процеси сталого розвитку.

Бібліографія

1. Прушківська Е. Кількісні та якісні характеристики секторальної структури в контексті економічного розвитку/Е. Прушківська// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. – №6 (147).– С.82.

2. Структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності у 2015 р. Валовий регіональний продукт у 2015 році. Статистичний збірник, Київ, 2017// <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Людмила ГАЛЬКО

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ LEAN-ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Сучасні технології бізнесу характеризуються високою динамічністю, обумовленою постійною зміною потреб ринку, орієнтацією виробництва товарів і послуг на індивідуальні запити клієнтів, неперервним вдосконаленням технічних можливостей підприємств та загостренням конкуренції. За таких обставин відбувається зміщення ресурсних акцентів в управлінні підприємством на організацію та постійне удосконалення бізнес-процесів.

Нові суспільні виклики зумовлюють відповідні зміни і в діяльності вищих навчальних закладів, які традиційно інтегрують процеси створення нових знань та їх комерціалізації для потреб бізнесу. Переорієнтація освітньої діяльності вищих навчальних закладів

передбачає не лише зміну змісту та технології організації навчального процесу, але й докорінну перебудову економічного механізму ведення господарської діяльності. Запровадження процесного підходу до управління вищими навчальними закладами дає змогу раціонально використовувати ресурси, в тому числі науково-дослідницький потенціал, для забезпечення їх життєдіяльності та гарантувати прозорість системи управління у сфері соціальної відповідальності, суспільного контролю якості, ефективності прийняття рішень тощо. Особливістю процесного підходу є цілеспрямована орієнтація усіх бізнес-процесів на кінцевий результат: задоволення вимог споживачів, виконання вимог законодавства, а також дотримання вимог, встановлених у межах самого ВНЗ. Підвищення якості освітньої та наукової діяльності, ефективності системи управління в цілому створюють конкурентні переваги для вищого навчального закладу та формують передумови для його економічного розвитку [1, с. 76-77].

Одним із сучасних інструментів організації бізнесу та дієвим інструментом підвищення його рентабельності є ощадливе виробництво. Основна ідея lean-концепції полягає у забезпеченні зростання цінності конкретного продукту компанії для кінцевого споживача шляхом скорочення усіх непродуктивних витрат, понесених на його виробництво та реалізацію, при цьому зберігаючи якісні характеристики товару відповідно до вимог клієнтів [2, с. 31]. З огляду на це, впровадження принципів ощадливості дозволить оптимізувати виробничі та управлінські процеси організації, підвищити ефективність використання корпоративних ресурсів при одночасній економії обігових коштів за рахунок активізації внутрішніх резервів зростання продуктивності виробництва.

Із розвитком корпоративного сектору ідеї створення ощадної компанії поширилися за межі високотехнологічних виробничих процесів. Так, досить успішним є їх застосування у сфері надання адміністративних послуг, будівництві, транспорті, зв'язку, торгівлі, охороні здоров'я. Ефективність реалізації lean-технологій в означених сферах бізнесу дозволяє екстраполювати здобутий досвід організації бізнес-процесів і у вищу освіту. Перспективи впровадження принципів ощадливості в систему управління вищим навчальним закладом підкріплюються дією Закону України «Про вищу освіту», одним із ключових положень якого є розширення академічної автономії університетів, в тому числі при реалізації фінансової політики. Забезпечення фінансової незалежності ВНЗ вимагає, насамперед, перегляду діючих методик ціноутворення на освітні послуги та диверсифікації джерел формування дохідної частини бюджету.

Основним чинником ціноутворення в умовах конкурентного ринку виступає купівельне сприйняття товару споживачами, що й обумовлює характер та зміст цінових рішень організації. Мінімальний рівень цін обґрунтовується розміром валових витрат на виробництво продукту, при якому досягається беззбитковість діяльності підприємства, тоді як верхня межа формується під впливом попиту та визначається витратами, які споживач готовий здійснити на придбання конкретного блага. При цьому споживач розглядає продукцію як певну цінність, що здатна максимально повно задовольнити його вимоги щодо якості та отриманої в процесі споживання корисності. Таким чином, прибуток організації знаходиться у прямій залежності від її можливостей знизити власні операційні витрати та підвищити ефективність використання наявних ресурсів.

Дотримання принципу споживчих переваг у формуванні цінності продукту є основним принципом концепції ощадливого виробництва, дотримання якого дозволить вищим навчальним закладам оптимізувати власний технологічний процес надання освітніх послуг через визначення складу та послідовності дій, які забезпечують безперервний потік створення цінності для кінцевого споживача. Ті процеси, які споживають ресурси закладу, при цьому не збільшуючи цінності продукту або навіть дублюючи існуючі функції, призводять до утворення надлишкових витрат та невиправданого збільшення вартості освітньої послуги. Слід зазначити, що повністю усунути непродуктивні втрати ресурсів і часу у виробничому та управлінському процесах неможливо, проте, суттєве зменшення частки таких операцій значно скоротить рівень витрат без втрати якості продукту, що пропонується. Якщо технологічні та організаційні процеси вимагають більш конструктивного перегляду, то інформаційні та логістичні можливо реорганізувати швидко і без значних фінансових затрат.

Таким чином, активне впровадження leap-технологій у діяльність вищих навчальних закладів на основі постійного вдосконалення освітніх та управлінських процесів дозволить одночасно забезпечити економічні інтереси університетів та соціальні запити споживачів у якісній освітній послугі. Використання внутрішніх резервів для усунення непродуктивних витрат дозволить вищому навчальному закладу створити досконалу освітню систему, цінність якої безпосередньо виражається через формування висококваліфікованих компетентних фахівців, затребуваних на ринку праці.

В процесі впровадження leap-технологій у систему управління ВНЗ необхідно адаптувати її основні положення в напрямку формування

ощадливої моделі організації навчального процесу, а саме:

- виявлення та усунення непродуктивних втрат при підготовці фахівців, попередження надмірного використання ресурсів;

- забезпечення безперервного навчання (здобуття, підтримка, підвищення та розвиток професійної компетенції працівників);

- витягування навчання (виробництва освітньої послуги), що передбачає налагодження ефективних комунікацій із підприємницьким сектором та оперативного розміщення замовлення на підготовку кадрів відповідної спеціальності;

- орієнтація на постійні зміни (удосконалення) процесів навчання, які створюють цінність з позиції споживачів (абітурієнтів і роботодавців);

- готовність персоналу, в тому числі навчально-педагогічних працівників, до перерозподілу посадових обов'язків відповідно до принципів ощадливого виробництва і зміни існуючих методів організації навчального процесу;

- стандартизація освітнього процесу відповідно до чинних вимог державних органів, рекомендацій громадських організацій та запитів бізнес-структур щодо посилення розвитку професійної компетентності майбутнього фахівця;

- належна організація робочого місця (навчальної аудиторії, лабораторії), візуалізація результатів навчального процесу [2, с. 51-53; 3, с. 368-369].

Таким чином, запровадження принципів ощадливого виробництва в управлінні вищим навчальним закладом, з однієї сторони, забезпечує персоналізований процес підготовки майбутнього фахівця з високим рівнем професійної компетентності, використовуючи при цьому трудові, фінансові, матеріально-технічні, інтелектуальні ресурси, а з іншої – оптимізує можливі непродуктивні втрати в процесі підготовки фахівців, раціонально використовує кошти та сприяє їх вивільненню, внаслідок чого зменшується потреба у додатковому залученні капіталу для потреб операційної діяльності [4, с. 62]. Сформований резерв може бути направлений на розвиток власного науково-дослідницького потенціалу, використання якого надасть університетам можливість реалізовувати нові підприємницькі проекти та комерціалізувати результати наукових досліджень шляхом розвитку інституційних форм поширення інновацій (наукові парки, бізнес-інкубатори, науково-дослідні інститути, лабораторії, центри трансферу технологій, навчальні підприємства з венчурним капіталом, консультаційні компанії тощо).

Бібліографія

1. Сілонова Н.Б. Аналіз сучасних систем менеджменту для покращення навчального процесу у ВНЗ / Н.Б. Сілонова, А.В. Сідлярченко // Научные труды SWorld. – 2015. – Вып. 3 (40). – Т. 7. – С. 74-78.

2. Womack J. Lean Thinking: banish waste and create wealth in your corporation / James P. Womack, Daniel T. Jones – 2nd edition. – revised and update. – NY: Free Press, 2003. – 400 p.

3. Гречан А.П. Розвиток вищої освіти на засадах ощадливості [Електронний ресурс] / А.П. Гречан, І.В. Колос // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 5. – С. 367-371. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/74.pdf>.

4. Єрмакова С.С. Фундаментальні аспекти впровадження ощадливого виробництва у навчальний процес вищого технічного навчального закладу / С.С. Єрмакова // Наука і освіта. – 2016. – № 1. – С. 62-66.

Monika GRABOWSKA

Uniwersytet Ekonomiczne we Wrocławiu, Polska

ZRÓWNOWAŻONE ROLNICTWO JAKO ISTOTNY ELEMENT SEKTORA ROLNICZEGO W POLSCE

Obecnie w gospodarkach występują trzy sektory: przemysłowy, usługowy i rolny. W zależności od rozwoju gospodarczo-społecznego i prowadzonej polityki w danym kraju może dominować któryś z sektorów, lub też udział ich może być równomierny bądź też rozłożony w zależności od potrzeb danego kraju. Jednak w większości gospodarek wysokorozwiniętych na czoło wysuwa się sektor usług, potem przemysłowy i na końcu, z najmniejszym udziałem sektor rolny. W tym momencie należy dodać, że tak się sprawy mają jak mówimy o ilościowym udziale tych sektorów. W momencie gdy spojrzymy na to zagadnienie z punktu widzenia jakościowego to należy postawić pytanie czy jakość wytwarzanych produktów, bądź usług nie powinno mieć dominującej roli w tym dyskursie?

Sektor rolny to dział gospodarki, który przyczynia się do wytwarzania dóbr zaspakajających potrzeby żywnościowe obywateli danego kraju. Zarówno samo rolnictwo, jak i przemysł spożywczy szeroko pojęty to ważne elementy tego sektora. Ważnym jest, że wartość produkcji realizowanej w tym dziale gospodarki wzrasta. Zmienia się natomiast relacja pomiędzy wynikami uzyskiwanymi w rolnictwie i przemyśle spożywczym. Znaczenie sektora rolno-żywnościowego w gospodarce narodowej przede wszystkim determinowane jest przez stopień rozwoju gospodarczego danego państwa,